

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY

CBCS

Bachelor of Education (B.Ed.)

CURRICULUM

(For Two Years) Semester – I to IV

**Ordinance, Regulations and
CBCS B.Ed. Curriculum
Semester – II**

Effective From – June – 2018

**BHAKTAKAVI NARSINH MAHETA UNIVERSITY
JUNAGADH**

Faculty of Education
Ordinances & Regulations for the Degree of
Bachelor of Education (Two Year B.Ed.)
(As per Choice Based Credit System)

Effective from June – 2018

OBJECTIVES

- (1) To prepare professional personnel required for primary upper-primary, Secondary and Higher Secondary Schools.
- (2) To prepare professional administrators and administrators for position of responsibility in educational institutes.
- (3) To prepare teachers dedicated and devoted to social services.
- (4) To prepare skilled teachers for working with advanced educational technology & scientific development.
- (5) To prepare highly motivated teachers to variety of school subjects.
- (6) To inculcate values necessary in the field of education in Indian setting.

O. B. Ed.-1

Any graduate from any discipline of study from the Bhakta Kavi Narsinh Maheta University or any other University recognized by the UGC with minimum 50% (percent) of marks as decided by the monitoring body from time to time, shall be eligible to seek admission for the B.Ed. programme.

O B. Ed.-2

To pass the whole B. Ed. Examination a student should clear all four Semester examination within a period of Seven years from the date of his/her registration, on expiry of Seven years he/she shall be required to register himself/herself as a fresh candidate and keep the attendance and appear and pass in all four semesters a fresh from First term onward in order to obtain the Degree of Bachelor of Education.

Provided however that a candidate who is not able to pass the whole examination within the period of Seven years from the date of First registration as stipulated above may be given renewal of registration on payment of prescribed fees.

Provided further that such a candidate is required to pass all the four Semester Examinations within four academic years from the date of renewal of registration such a candidate will not be eligible for exemption in individual papers.

However if the examination is consisting of papers and practical works, the candidate may be allowed to keep exemption only in theory papers.

O. B. Ed.-3

A candidate desiring to appear for the B. Ed. Examination shall undergo a regular course of study in an institution recognized by the authorized monitoring body and affiliated with the University.

O. B. Ed.-4

The B. Ed. Program is consisting of Semester – I & IV i.e. two academic years fulltime program consisting of total 21 papers each of 50 marks and a practical annual lesson of each method selected by the student for 25 marks.

The details of the paper is as under :

Core Courses		Each paper marks	Credit
CC – 1	Childhood and Growing up	100	6
CC – 2	Contemporary India and Education	100	6
CC – 3	Learning – Teaching and Action Research	100	6
CC – 4	Language Across the Curriculum	50	3
CC – 5	Gender, School and Society	50	3
CC – 6	Assessment for Learning	100	6
CC – 7	Knowledge and Curriculum	100	6
CC – 8	Creating an Inclusive School	50	3
CC – 9	Critical Understanding of ICT	50	3

Elective Courses

Elective Courses Semester – I, II, (Students have to select one method course from each group)

Group – A Methodology of Teaching – 1 (Each paper marks 50)

Semester – 1		Semester – 2	
EC – 1.1	Methodology of Gujarati	EC – 3.1	Methodology of Gujarati
EC – 1.2	Methodology of English	EC – 3.2	Methodology of English
EC – 1.3	Methodology of Mathematic	EC – 3.3	Methodology of Mathematic
EC – 1.4	Methodology of Social Science	EC – 3.4	Methodology of Social Science
EC – 1.5	Methodology of Accountancy	EC – 3.5	Methodology of Accountancy

Group – B Methodology of Teaching – 2 (Each paper marks 50)

Semester – 1		Semester – 2	
EC – 2.1	Methodology of Hindi	EC – 4.1	Methodology of Hindi
EC – 2.2	Methodology of Sanskrit	EC – 4.2	Methodology of Sanskrit
EC – 2.3	Methodology of Science	EC – 4.3	Methodology of Science
EC – 2.4	Methodology of Economics	EC – 4.4	Methodology of Economics
EC – 2.5	Methodology of Org. of Com. & Management	EC – 4.5	Methodology of Org. of Com. & Management

Group – C EPC Courses Semester I, II & IV (Each paper marks 50)

Semester	EPC	subject title
Semester - 1	EPC – 1	Reading & Reflecting of text book
Semester - 2	EPC – 2	Drama & Arts in Education
Semester - 4	EPC – 3	Understanding of Self
Semester - 4	EPC – 4	Information & Communication Skill (ICT)

Self Study Courses Semester I, II & IV**(Students have to select one content course as per syllabus from each group)****Group – A Content – 1 (Each paper marks 50)**

Semester – 1		Semester – 2	
SCC – 1.1	Gujarati Content	SCC – 3.1	Gujarati Content
SCC – 1.2	English Content	SCC – 3.2	English Content
SCC – 1.3	Mathematic Content	SCC – 3.3	Mathematic Content
SCC – 1.4	Social Science Content	SCC – 3.4	Social Science Content
SCC – 1.5	Accountancy Content	SCC – 3.5	Accountancy Content

Group – B Content – 2 (Each paper marks 50)

Semester – 1		Semester – 2	
SSC – 2.1	Hindi Content	SCC – 4.1	Hindi Content
SSC – 2.2	Sanskrit Content	SCC – 4.2	Sanskrit Content
SSC – 2.3	Science Content	SCC – 4.3	Science Content
SSC – 2.4	Economics Content	SCC – 4.4	Economics Content
SSC – 2.5	Org. of Com. & Management Content	SCC – 4.5	Org. of Com. & Management Content

Elective Courses Semester – IV**(Students have to select one Special field course from pool of papers)****(Each paper marks 50)**

Semester – 4	
EC – 5.1	Environment Education
EC – 5.2	Physical and Health Underlying In Yog
EC – 5.3	Indian Education System
EC – 5.4	Career Guidance

O. B. Ed.-5

Student is required to fulfill the following practice teaching work within the time span of four semesters and is supposed to keep necessary records.

No.	Aspect	Method - 1	Method – 2	Total
1	Micro Lessons	03	03	06
	Bridge Lessons	02	02	04
	Practice Lessons	03	03	06
	Stray Lessons	05	05	10
	Unit Lessons	01	01	02
	Observation of the Lesson taught by Fellow Students	38		38

O. B. Ed.-6

Student is required to complete following Project work withing the time span of four semesters.

Project – 1 Under this project a student has to select any one popular standardized psychological test and administer it in a class of minimum 30-40 students and concerned report should be submitted within required time period.

Project – 2 Under this project a student has to prepare Teaching Learning material (TLM) which can be used in class room teaching and submit its details within required time period.

Project – 3 Under this project a student has to undergo an action research on any of school problems relating to class room teaching or management of the school and submit its report in proper format within required.

O. B. Ed. – 7

Student is required to submit 10 assignments during the program each taken from core course one to five within required time period.

O. B. Ed. – 8

Student is required to appear in all pre semester examinations. Further it is specified that the students will be getting concert weightage of marks as stipulated in format of the course.

O. B. Ed. – 9

Students is required to attend following field specific activities

Off Campus : Under this aspect students are supposed to perform academic as well as co-curricular activities in other than a practicing schools. During off campus period, students can either stay at the selected place or can go home, but he/she should be at practices school on prescribed time.

Internship : Under this aspect student are supposed to work at a school as full time trainee teacher for minimum 14 weeks and to learn academic as well as administrative work.

O. B. Ed. – 10

Students are supposed to appear and give annual practical lessons one each of his/her selected teaching methods. He/She is supposed to bring with him/her concern record of all practice teaching work done by him/her during the program.

O. B. Ed. – 11

Student are supposed to appear and give computer practical exam as specified in the syllabus.

O. B. Ed. – 12

Students are supposed to appear with all necessary record of practical work done by him/her during the program at viva-voce exam and submit the same on demand by the examiner/s appointed by the University.

O. B. Ed. – 13

Medium of instruction & examination shall be English, Hindi or Gujarati as the case may be which will not be changed during the entire Degree programme.

O. B. Ed. – 14

The Choice Based Credit System (CBCS) Programme of the University is a comprehensive and continuous evaluation programme and minimum attendance of 75% is mandatory for the students Non – Compliance of this requirement may amount in to rejection of the concemed term (Semester).

O. B. Ed. – 15

Admission granted by the centralized admission committee / affiliated college / institution to any student shall be provisional till the enrolment/registration/enlistment is made by the University & in case the admission is granted on the base of provisional eligibility certificate, the conditions & instruction given by the University should be complied within the time limit fixed by the University or latest by the beginning of next semester. Otherwise term kept by such a student will be forfeited and no fees on any account will be refunded.

O. B. Ed. – 16

A candidate at the University Semester End Examination fails to obtain minimum marks for passing in particular course/ subject he/she will be required to reappear in that course/subject without keeping term for that semester. The candidate will have to reappear in the Semester End Examination by paying fresh examination fee along with application form. Such candidate, when he/she obtains minimum or more than minimum marks for passing in the subject / course his/her marks of reappearance will be carried forward for his/her class/CGPA.

O. B. Ed. – 17

Every affiliated College or Institution shall have to take appropriate measure against Ragging & Gender problems in College/Institution. The word College/Institution includes College building, Sports complex, Hostels and such other components which are within the purview of the Collge.

In case of occurrence of any such incident the violator shall be dealt with very seriously and appropriate stringent action be taken by the Principal of the College observing the principle of natural justice. The Head of College may appoint a Committee to inquire in to the matter which will also observe the principle of natural justice. The committee will submit its report to the head of college who may take further necessary action in the matter.

O. B. Ed. – 18

All admitting authority (Including the College/University Department/ P. G. Centre/Institute or centralized admission committee etc.) will have to strictly observe the provisions of reservation policy of the Govt./U.G.C./Rehabilitation Council of India etc. Before admission process is undertaken, the authority will ascertain quota & number of seats available for reserved class candidates and allotted to the eligible candidates. The data based information should be provided to the University only after conclusion of the entire process of admission.

O. B. Ed. – 19

To successfully complete a course, candidate will be required to obtain minimum 40% in Internal Examinations and 40% in External Examinations and should have also obtained 40% of marks in aggregate in each of the course and necessary credits as prescribed in the syllabus.

R. B. Ed. – 1

- (1) To pass the B.Ed. first to third Semester Examination, the candidate must obtain minimum 40% of marks in each course.
- (2) To pass the B.Ed. fourth semester examination, a candidate must have passed B.Ed. first to third Semester examination and he/she must obtain 40% of Marks in each course.

R. B. Ed. – 2

Candidate will be awarded class if he obtains the marks shown against each class for semester- I to IV separately.

Grade Points

Grade Points	Description	% of Marks	Division/Grade
10	Outstanding	$m \geq 90$	First/O
9	Excellent	$80 \leq m < 90$	First/A
8	Very Good	$70 \leq m < 80$	First/B
7	Good	$60 \leq m < 70$	First/C
6	Fair	$50 \leq m < 60$	Second/D
5	Average	$40 \leq m < 50$	Pass/E *
4	Dropped	$30 \leq m < 40$	F **
1	Dropped	$20 \leq m < 30$	F **
0	Dropped	$m < 20$	F **

Award of Class

Remark	CGPA	Grade
First Class with O	$CGPA \geq 9.00$	O
First Class with A	$8.00 \leq CGPA < 9.00$	A
First Class with B	$7.00 \leq CGPA < 8.00$	B
First Class with C	$6.00 \leq CGPA < 7.00$	C
Second Class with D	$5.00 \leq CGPA < 6.00$	D
Pass Class with E *	$4.00 \leq CGPA < 5.00$	E
Dropped - F	$CGPA < 4.00$	F

Grade Point Average = $\sum (\text{Credit} * \text{Grade Points}) / \text{Total credits}$

Equivalent Percentage = $CGPA * 10$

Cumulative Grade Point Average (CGPA) is computed as

$CGPA = \sum (\text{Credit} * \text{Grade Points}) / \text{Total Semesters credit}$

R. B. Ed. – 3

Candidate must forward his application for admission to University examination to the Registrar on or before the prescribed date with a Certificate of attendance duly signed by the principal along with the examination fees fixed by the University.

R. B. Ed. – 4

Thirty percent internal evaluation shall be within the exclusive purview of the concerned affiliated College with requires purity, transparency accuracy in the evaluation & assessment of students. Benefits of Re-assessment scheme will not be made available to the students in this regards.

R. B. Ed. – 5

The following are the subjects for study of B.Ed.

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી બી.એડ્. પ્રશ્નપત્ર માળખું

70 ગુણના પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ક્રમ	ગુણ (1 પ્રશ્નના)	પ્રશ્નની સંખ્યા	ઉત્તર આપવાના પ્રશ્નો	ગુણ (વિકલ્પ સાથે)	ગુણ (વિકલ્પ વિના)
1	01	10	10	10	10
2	02	12	10	24	20
3	40	07	06	28	24
4	08	03	02	24	16
	કુલ	32	28	86	70

- પ્ર.1 નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. ગુણ – 10
 પ્ર.2 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (12 માંથી 10) ગુણ – 20
 પ્ર.3 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 06 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (7 માંથી 6) ગુણ – 24
 પ્ર.4 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો. (3 માંથી 2) ગુણ – 16
 કુલ ગુણ – 70

35 ગુણના પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ક્રમ	ગુણ (1 પ્રશ્નના)	પ્રશ્નની સંખ્યા	ઉત્તર આપવાના પ્રશ્નો	ગુણ (વિકલ્પ સાથે)	ગુણ (વિકલ્પ વિના)
1	01	05	05	05	05
2	02	06	05	12	10
3	04	06	05	24	20
	કુલ	17	15	41	35

- પ્ર.1 નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. ગુણ – 05
 પ્ર.2 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (6 માંથી 5) ગુણ – 10
 પ્ર.3 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો. (6 માંથી 5) ગુણ – 20
 કુલ ગુણ – 35

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ
એકંદર ગુણભાર અને ક્રેડિટ

Sem.		Theory			Practical			Total		
		Hours	Credit	Marks	Hours	Credit	Marks	Hours	Credit	Marks
I	External	405	27	315	195	13	-	600	40	625
	Internal			135			175			
	Total			450			175			
II	External	405	27	315	195	13	-	600	40	625
	Internal			135			175			
	Total			450			175			
III	External			-	600	40	235	600	40	625
	Internal			-			390			
	Total			-			625			
IV	External	450	30	350	150	10	125	600	40	625
	Internal			150			-			
	Total			500			125			
Total	External	1260	84	980	1140	76	360	2400	160	1340
	Internal			420			740			1160
	Total			1400			1100			2500

વિષય જૂથ – ૧ : (૧) ગુજરાતી (૨) અંગ્રેજી (૩) ગણિત (૪) સામાજીક વિજ્ઞાન (૫) નામાનાં મૂળતત્ત્વો
વિષય જૂથ – ૨ : (૧) હિન્દી (૨) સંસ્કૃત (૩) વિજ્ઞાન (૪) અર્થશાસ્ત્ર (૫) વાણિજ્ય વ્યવસ્થા

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 1

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC 1	બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ	90	6	30	70	100
CC 2	સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ વ્યવસ્થા	90	6	30	70	100
EPC 1	પાઠ્યવસ્તુનું વાંચન અને ચિંતનાત્મક અભિવ્યક્તિ	45	3	15	35	50
EC 1	Pedagogy of school subject – 1 (Part – I)	45	3	15	35	50
EC 2	Pedagogy of school subject – 2 (Part – I)	45	3	15	35	50
SSC 1	School subject – 1 (Part – I)	45	3	15	35	50
SSC 2	School subject – 2 (Part – I)	45	3	15	35	50
	TOTAL	405	27	135	315	450

પ્રેક્ટિકલ વર્ક

Assignment / Task / Practical Work-Semester - 1

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	માઈક્રોલેશન 3 + 3 (6 કૌશલ્યો) – વિષયાભિમુખ – સુદૃઢીકરણ – પ્રશ્નપ્રવાહિતા – ઉદાહરણ – ઉત્તેજના પરિવર્તન – કા.પા. કાર્ય	90	6	60	0	60
2	સેતુપાઠ 2 + 2	45	3	40	0	40
3	MCQ 1 +1 (SSC-1 & 2 Question 100)	45	3	50	0	50
4	TLM	15	1	25	0	25
	TOTAL	195	13	175	0	175

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC 3	અધ્યયન – અધ્યાપન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન	90	6	30	70	100
CC 4	અભ્યાસક્રમમાં ભાષા	45	3	15	35	50
CC 5	જાતીયતા, શાળા અને સમાજ	45	3	15	35	50
EPC 2	શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલા	45	3	15	35	50
EC 3	Pedagogy of school subject – 1 (Part – II)	45	3	15	35	50
EC 4	Pedagogy of school subject – 2 (Part – II)	45	3	15	35	50
SSC 3	School subject – 1 (Part – II)	45	3	15	35	50
SSC 4	School subject – 2 (Part – II)	45	3	15	35	50
	TOTAL	405	27	135	315	450

પ્રેક્ટિકલ વર્ક

Assignment / Task / Practical Work-Semester - 2

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	યોગ	30	2	25	0	25
2	છૂટાપાઠ + અવલોકન	60	4	50	0	50
3	એકમપાઠ + અવલોકન (1) બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ સાથે	60	4	50	0	50
3	ઈ-કન્ટેન્ટ કલેક્શન, પ્રેઝન્ટેશન અને સબમિશન	45	3	50	0	50
	TOTAL	195	13	175	0	175

નોંધ :

- (૧) છૂટાપાઠ ગુણાંકન એક પાઠ + એક અવલોકનનું સાથે મળીને 10 ગુણ (8 + 2)
- (૨) એકમપાઠ ગુણાંકન પાંચ તાસ + પાંચ અવલોકનનું સાથે મળીને 50 ગુણ [(8 + 2) x 5]

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – ૩
Block Teaching & Internship

Framework for B.Ed. Course Semester – 3 Block Teaching (1 Week)						
Sr.No.	Title (Activity)	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	પ્રાર્થના સભા (પ્રશિક્ષણાર્થીની સામેલગીરી અને સંચાલન)	15	1	25	0	25
2	બુલેટીન બોર્ડ	15	1	25	0	25
3	સહઅભ્યાસીક પ્રવૃત્તિ (સંચાલન)	15	1	25	0	25
4	મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી	15	1	15	10	25
TOTAL		60	4	90	10	100

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	છૂટાપાઠ + અવલોકન	60	4	50	0	50
2	એકમપાઠ + અવલોકન (નિદાન-ઉપચાર)	60	4	50	0	50
TOTAL		120	8	100	0	100

Framework for B.Ed. Course Semester – 3 Internship (14 Week)								
Assignment/Task/Practical Work (evaluated by college personnel)				Work to be done (evaluated by school personnel)				
Title	Hours	Credit	Mark	Title	Hours	Credit	Mark	
વ્યક્તિ અભ્યાસ	150	10	25	શાળા અહેવાલ	195	13	10	
ક્રિયાત્મક સંશોધન			50	શિક્ષક લોગ બુક			50	
શિક્ષકના પાઠનું અવલોકન			25	સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ અને સહ અભ્યાસીક પ્રવૃત્તિ			25	
સામાજિક કાર્ય			25	વહીવટી પત્રક			25	
							છૂટાપાઠ(પ)	50
							સ્કૂલ કેલેન્ડર સમીક્ષા	15
TOTAL	150	10	125	TOTAL	195	13	175	

ઈન્ટર્નશીપનું મૂલ્યાંકન (1 Week)

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	શિક્ષકપદ માટે આવેદનપત્ર અને પ્રત્યક્ષ મુલાકાત	15	1	25	0	25
2	આંતરિક વાઈવા	30	2	50	0	50
3	(યુનિવર્સિટી) બાહ્ય વાઈવા	30	2	0	50	50
TOTAL		75	5	75	50	125

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –4

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC6	અધ્યયન માટેનું મૂલ્યાંકન	90	6	30	70	100
CC7	જ્ઞાન અને અભ્યાસક્રમ	90	6	30	70	100
CC8	સમાવેશી શાળા	45	3	15	35	50
CC9	ICT	45	3	15	35	50
EPC 3	સ્વની સમજ	45	3	15	35	50
EC 5.1	પર્યાવરણ શિક્ષણ	45	3	15	35	50
EC 5.2	કારકિર્દી માર્ગદર્શન અને સલાહ					
EC 5.3	ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલી					
EC 5.4	સ્વાસ્થ્ય અને શા.શિ. અંતર્ગત યોગ					
SSC 5	જૂથ-૧	45	3	15	35	50
SSC 6	જૂથ-૨	45	3	15	35	50
	TOTAL	450	30	150	350	500

પ્રોક્ટકલ વર્ક

Assignment / Task / Practical Work-Semester - 4

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	EPC-4 માહિતી અને પ્રત્યાયન તકનીકી (ICT) (40 Practical + 35 MCQ Paper)	90	6	0	75	75
2	વાર્ષિક પાઠ (1 +1)	45	3	0	50	25 + 25
	TOTAL	135	9	0	125	125

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC 3	અધ્યયન – અધ્યાપન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન	90	6	30	70	100
CC 4	અભ્યાસક્રમમાં ભાષા	45	3	15	35	50
CC 5	જાતીયતા, શાળા અને સમાજ	45	3	15	35	50
EPC 2	શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલા	45	3	15	35	50
EC 3	Pedagogy of school subject – 1 (Part – II)	45	3	15	35	50
EC 4	Pedagogy of school subject – 2 (Part – II)	45	3	15	35	50
SSC 3	School subject – 1 (Part – II)	45	3	15	35	50
SSC 4	School subject – 2 (Part – II)	45	3	15	35	50
	TOTAL	405	27	135	315	450

પ્રેક્ટિકલ વર્ક

Assignment / Task / Practical Work-Semester - 2

Sr.No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	યોગ	30	2	25	0	25
2	છૂટાપાઠ + અવલોકન	60	4	50	0	50
3	એકમપાઠ + અવલોકન (1) બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ સાથે	60	4	50	0	50
3	ઈ-કન્ટેન્ટ કલેક્શન, પ્રેઝન્ટેશન અને સબમિશન	45	3	50	0	50
	TOTAL	195	13	175	0	175

નોંધ :

- (૧) છૂટાપાઠ ગુણાંકન એક પાઠ + એક અવલોકનનું સાથે મળીને 10 ગુણ (8 + 2)
- (૨) એકમપાઠ ગુણાંકન પાંચ તાસ + પાંચ અવલોકનનું સાથે મળીને 50 ગુણ [(8 + 2) x 5]

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : CC - 3	અધ્યયન – અધ્યાપન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન Learning – Teaching and Action Research	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
--------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – અધ્યયનની સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને જ્ઞાનાત્મક પ્રક્રિયાઓ સમજે. – અધ્યેતાનું સ્વરૂપ સમજે. – શાળા અને શાળા બહાર થતી અધ્યયનની પ્રક્રિયા સમજે. – અધ્યાપનનાં સંકુલ સ્વરૂપ સમજે. – વૈવિધ્યપૂર્ણ વર્ગખંડનાં સંદર્ભમાં અધ્યાપનનું વિશ્લેષણ કરે. – વ્યવસાય તરીકે અધ્યાપનને સમજે. – અધ્યાપનની નૂતન પદ્ધતિઓ સમજે. – વર્ગ વ્યવહારનું વિશ્લેષણ કરી શકે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	અધ્યયન		30%
	1.1 અધ્યયન : સંકલ્પના અને વ્યાખ્યાઓ 1.2 અધ્યયનના સિદ્ધાંતો (પાવલોવ, સ્કીનર, થોર્નડાઈક, કોહલરના પ્રયોગ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ) 1.3 શાળા અને શાળાબહારની અધ્યયન પ્રક્રિયા વચ્ચેનો તફાવત અને સંબંધ 1.4 અધ્યયનને અસર કરતાં પરિબળો 1.5 અધ્યયનમાં પ્રેરણાની ભૂમિકા	<ul style="list-style-type: none"> – ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – સ્વઅધ્યયન – ચાર્ટ નિર્માણ 	
2	અધ્યાપન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન		30%
	2.1 અધ્યાપનની સંકલ્પના 2.2 અધ્યાપનનાં સૂત્રો (જ્ઞાત પરથી અજ્ઞાત પર જવું – મૂર્ત પરથી અમૂર્ત પર જવું – સરળ પરથી સંકુલ પર જવું – વિશેષ પરથી સામાન્ય પર જવું – પૃથક્કરણ પરથી સંયોજન પર જવું – સંપૂર્ણ પરથી ભાગ પર જવું – મનોવૈજ્ઞાનિક તર્ક પરથી તાર્કિક ક્રમ પર જવું) 2.3 સારા અધ્યાપનનાં લક્ષણો 2.4 અધ્યાપન પ્રતિમાન : અર્થ અને ઉપયોગિતા (સંકલ્પના સંપ્રાપ્તિ પ્રતિમાન, શોધ(Inquiry) પ્રતિમાન) 2.5 અધ્યાપન પ્રક્રિયાને અસર કરતાં પરિબળો 2.6 ક્રિયાત્મક સંશોધન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને સોપાન	<ul style="list-style-type: none"> – પરિસંવાદ – જૂથચર્ચા – ટીમટીચિંગ – કાર્યશાળા 	

3	અધ્યેતા		20%
	3.1 અધ્યેતાનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો 3.2 અધ્યેતાની અધ્યયન શૈલી 3.3 અધ્યેતાની કુટુંબ તથા સમાજના વિવિધ સંગઠનો પ્રત્યેની જવાબદારી	- પ્રોજેક્ટ - ચર્ચા	
4	વર્ગવ્યવહાર વિશ્લેષણ		20%
	4.1 સંકલ્પના 4.2 નેડ ફલેન્ડર્સના વર્ગવ્યવહાર વિશ્લેષણના ઘટકો, મૂલવણીની રીત, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ 4.3 શિક્ષક-વિદ્યાર્થી વચ્ચેના આંતર સંબંધો 4.4 વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થી વચ્ચેના આંતર સંબંધો	- વર્ગ નિરીક્ષણ પદ્ધતિ -નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય -જૂથ ચર્ચા -શિક્ષક-વિદ્યાર્થી વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીની આંતરક્રિયા	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 જુદી જુદી શાળાઓની મુલાકાત લઈ તેમાં ચાલતી અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયાનાં સંદર્ભમાં ફોટોગ્રાફ સાથે અહેવાલ લખે.
- 2 કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ તેના શાળાકીય દસ્તાવેજોનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી આધાર સાથે અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

- 1 Dasgupta(2004). Effective Teaching Techniques. Aaviskar Publisher Distributors. Jaipur.
2. Dhiman(2007). Principles and Techniques of Education. Kalpaz Publication Delhi
3. Gupta, Das(2004), Effective teaching techniques. Jaipur : Abishkar publishers.
4. Kumer, K. L. (2000). Educational Technology. New Delhi : New Age International(P) Limited publishers.
5. Rhela, S.P.(1991 Ed.) Educational Technology. Ambala cant : (A Systematic text book), Associated publishers 2963/2, Kacha bazza, post box No. 56.
6. *ए.बी.एल.*(2011) *सीखने की विधिया, नई दिल्ली : कान्सेप्ट पब्लिशि कम्पनी प्रा.लि ।*
- 7 *चतुर्वेदी म.*(2008). *प्रशिक्षण कला, ज्ञान. दिल्ली.*
8. *जीत, वाय*(2007). *शिक्षा में विचार एवं नवप्रवृत्तिय, आ रा: अग्रवाल पब्लिशि ।*
9. *जीत. वाय*(1971). *शिक्षा मनोविज्ञान की रूपरेखा. आ रा : विनोद पुस्तक मंदिर ।*
10. *त्रिपाठी म.*(2007). *शिक्षण तकनीक और प्रबध. ओमे पब्लिकेशनन्स, नई दिल्ली.*
11. *पाठक एवत्यापी*(1994). *सफल शिक्षण एक कला. आ रा : विनोद पुस्तक मंदिर ।*
12. *पाडेय, के.पी. एवभारद्वाज, ए. शिक्षा में कियाम्क संशोधन, आ रा: विनोद पुस्तक मंदिर ।*
13. *पुरोहित उ.*(2008). *शिक्षा में मनोवैज्ञानिक प्रयोग. आ रा : अग्रवाल पब्लिशि ।*

14. बघेका(2006). दिवास्वप्न. नोलेज प्लस. दिल्ली.
15. भार्गव वि.(2012). शैक्षिक मनोविज्ञान. आ रा: राखी प्रकाशन ।
16. माथुर. एस.एस.(2007). शिक्षण कला एवं तकनीक. आ रा : अग्रवाल पब्लिशि ।
17. मुनेश कुमार(2008). सफल शिक्षण की सामान्य विधियाँ. नेहा पुस्तक केन्द्र, दिल्ली.
18. पोगेश कुमार(2007). शैक्षिक तकनीकी. युनिवर्सिटी पब्लिकेशन्स, नई दिल्ली.
19. लैस्टर, हैरी एवंएलाइस (1990). माध्यमिक स्कूलों में शिक्षा, नई दिल्ली : एसचन्द एन्ड कम्पनी
20. शर्मा आर.ए.(2000). (संशोधित सम्करण). शिक्षा तकनीकी. मेरठ: इन्टरनेशनल पब्लिशि हाउस ।
21. शर्मा बी.डी.(2009). शिक्षण प्रशिक्षण तथा अधिगम. ओमे पब्लिकेशन्स, नई दिल्ली.
22. श्रीवास्तव एवंचतुर्वेदी(2009). पाठ्यचर्या एवं शिक्षण की विधियाँ. शिप्रा पब्लिकेशन्स, दिल्ली.
23. सिंह, सतमान(2006). शिक्षा तकनीकी नई दिल्ली : अर्जुन पब्लिशि हाउस ।
24. देसाई डी.पी.(1981). वर्गशिक्षण पद्धतिओ, अमदावाद : युनि.ग्रंथ निर्माण बोर्ड.
25. दोगा, अेन.(1998). शिक्षण अवगाहन, निजिजन साईको सेन्टर, राजकोट
26. पटेल, अेम., दवे, जे., ठाकर, जी., पटेल, वी., व्यास, आर.(2003) अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया. अमदावाद : बी.अेस.शाड प्रकाशन
27. शास्त्री अने पटेल(1982). शिक्षणनी सामान्य पद्धतिओ, बी.अेस.शाड प्रकाशन, अमदावाद
28. शाड, डी.पी.(1993). शैक्षिक प्रौद्योगिकी, अमदावाद : युनि.ग्रंथ निर्माण बोर्ड.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : CC - 4	અભ્યાસક્રમમાં ભાષા Language Across the Curriculum	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
--------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – ભાષાનું સ્વરૂપ તથા સામાજિક પરિપ્રેક્ષમાં વ્યવહારું ભાષાનો પરિચય મેળવે. – ભાષાના કૌશલ્યો અંગેની સમજ મેળવે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. – ભારતીય પરિપ્રેક્ષા માતૃભાષા અને અન્ય ભાષા અંગે સમજ મેળવે. – પ્રત્યાયનનાં માધ્યમ સંદર્ભે ભાષાનો ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	ભાષા : સ્વરૂપ અને મહત્ત્વ		25%
	1.1 ભાષા : અર્થ, સંકલ્પના શિક્ષક માટે અનિવાર્યતા 1.2 ભાષા અને બોલી : સ્વરૂપ અને તફાવત 1.3 પ્રમાણભુત ભાષા અને ગૃહ ભાષા : સ્વરૂપ અને અસર 1.4 વિચારણા અને પ્રત્યાયનના સાધન તરીકે ભાષા	<ul style="list-style-type: none"> – જૂથચર્ચા – વાદ વિવાદ – ક્રિયાત્મક સંશોધન – નિરીક્ષિત અધ્યયન –phonetics practice in the classroom Case study (કેન્દ્ર નિવાસ દરમિયાન) 	
2	ભાષા કૌશલ્ય અભિવ્યક્તિ અને અર્થગ્રહણ		25%
	2.1 લેખનનો વિકાસ : ચોકકસ હેતુ માટેનું લેખન અને અસરકારક લેખનના લક્ષણો 2.2 કથનનો વિકાસ : મૌખિક અભિવ્યક્તિ સંકલ્પના અને વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ 2.3 વાંચન અર્થગ્રહણનો વિકાસ : સંકલ્પના અને પ્રયુક્તિઓ	<ul style="list-style-type: none"> – (formal writing પર સ્વાધ્યાય અને રજૂઆત) – સર્જનાત્મક લેખનની પ્રેક્ટીસ : (શીઘ્ર લેખન) (Communicative activities skimming and Scanning) 	

3	ભારતીય પરિપ્રેક્ષમાં માતૃભાષા અને અન્ય ભાષા		25%
	3.1 માતૃભાષા પર અન્ય ભાષાઓની અસરો : હકારાત્મક અને નકારાત્મક 3.2 ભારતીય પરિપ્રેક્ષમાં ભાષાકીય વૈવિધ્ય 3.3 સંસ્કૃતિ સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટેનું સબળ માધ્યમ : ભાષા	– જૂથચર્ચા – પ્રોજેક્ટ – ક્ષેત્રકાર્ય – ચર્ચાસભા – સ્વાધ્યાય (વિવિધ ભાષાઓનો પરિચય શ્રવણ અનુભવ દ્વારા Studio aid)	
4	પ્રત્યાયનનું માધ્યમ : ભાષા		25%
	4.1 પ્રત્યાયન : સંકલ્પના, અસર કરતાં પરિભળો 4.2 પ્રત્યાયન કૌશલ્યો : શ્રવણ, લેખન, વાંચન, લેખન અને અર્થગ્રહણ 4.3 વર્ગખંડ પ્રત્યાયન પ્રયુક્તિઓ : જૂથચર્ચા, સીમ્પોસિયા, પ્રશ્નોત્તરી, સંવાદ/વાર્તાલાપ	– સ્વઅધ્યયન – Communication gap Activities (પ્રત્યાયન દરમ્યાનના સ્વઅનુભવો : એહ અહેવાલ) – ચાર્ટ નિર્માણ	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા વાચન-લેખનમાં થતી ભૂલોનું અવલોકન કરવું.
2	વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા થતી વ્યાકરણીય ભૂલોનો અભ્યાસ કરવો.
3	વિવિધ સામાજિક સ્તરના બાળકોમાં ઉચ્ચારણ બાબતે જાગૃતિ લાવવી.
4	વિદ્યાર્થીઓની ભાષા અને તેમની સાંસ્કૃતિક પશ્ચાદભૂનો અભ્યાસ કરવો.
5	ગ્રામ જીવન પદયાત્રાનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1	Bruner, J.S. (1975). Language as an Instrument of Thought. In : Davies, Alan (ed.) Problems of Language and Learning. London : Heinemann.
2.	Corson, D. (1990). Language Across the Curriculum (LAC). In : Corson, David (ed.) Language Policy Across the Curriculum. Clevedon : Multilingual Matters, 72-140.
3.	Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. Review of Educational Research, 49, 222-251.

4. halliday, M.A.K., Hasan, R. (1989). Language, Context and Text : Aspects of language in a Social Semiotic Perspective. D.A. (2002). Techniques of Teaching English. Harsh Prakashan, Ahmedabad.
5. પટેલ મોતીભાઈ મ. અને અન્ય.(2002). ગુજરાતી વિષયવસ્તુનું અધ્યયન. બી.એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
6. તેજસ.(2000). ગુજરાતી શિક્ષણ પદ્ધતિ : અધ્યયન સંપુટ, ધવલ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : CC - 5	જાતીયતા, શાળા અને સમાજ Gender, School and Society	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
--------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – જાતીય સમાનતાની સંકલ્પના અને હેતુઓ વિશે સમજ કેળવે. – જાતીય અસમાનતાની સર્જક સંસ્થાઓથી પરિચિત કરવા. – જાતીયતાના દ્રષ્ટિબિંદુથી અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષા કરે. – જાતીય અસમાનતાની નાબુદીમાં શાળા અને સમાજની ભૂમિકા સમજે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	જાતીય સમાનતાની સંકલ્પના અને સંવેદનશીલતા		30%
	1.1 જાતીય સમાનતાની સંકલ્પના 1.2 જાતીય સમાનતાના હેતુઓ 1.3 જાતીય સમાનતાની જરૂરિયાત 1.4 જાતીય સમાનતા અને સંવેદનશીલતા	<ul style="list-style-type: none"> – સેમિનાર – જૂથચર્ચા – અહેવાલ તૈયાર કરવો. 	
2	જાતીય અસમાનતા, આડઅસરો અને જાતીય અસમાનતાની સર્જક સંસ્થાઓ		35%
	2.1 જાતીય અસમાનતા માટે જવાબદાર પરિબળો 2.2 જાતી, કુટુંબ, જ્ઞાતિ, ધર્મ અને માધ્યમો. 2.3 જાતીય અસમાનતાની આડઅસરો 2.4 જન માધ્યમો (Media), ચલચિત્રો, જાહેર ખબરો, ગીતોમાં જોવા મળતી જાતીય અસમાનતા	<ul style="list-style-type: none"> – કુટુંબની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરવો. – વિવિધ જ્ઞાતિ અને ધર્મના આગેવાનોની મુલાકાત સંદર્ભે જૂથ ચર્ચા 	

3	જાતીય સમાનતા સંદર્ભે શાળા અને સમાજની ભૂમિકા		35%
3.1	શાળાની પ્રવર્તમાન કાર્યવાહીમાં સમાવિષ્ટ જાતીય અસમાનતા દૂર કરવામાં શાળાની ભૂમિકા	– જાતીય સમાનતા સંદર્ભે શાળાના કાર્યક્રમોનું મૂલ્યાંકન – જાતીયતા સંદર્ભે પાઠ્યપુસ્તકોની સમીક્ષા	
3.2	અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકો સંદર્ભે જાતીય અસમાનતાની નાબૂદીમાં શિક્ષકોની ભૂમિકા.		
3.3	વિવિધ સંસ્કૃતિઓમાં જાતીયતા અને જાતીયતા (Sexuality) અંગેના ખ્યાલો અને તે દૂર કરવા માટે સમાજની ભૂમિકા.		
3.4	જાતીય સમાનતા માટે જાહેર માધ્યમો (Media) ચલચિત્રો, જાહેર ખબરોની ભૂમિકા		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 જાતીય સમાનતા અને જાતીય સંવેદનશીલતા સંદર્ભે સેમિનારનું આયોજન કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 2 જાતીય સમાનતા સંદર્ભે કુટુંબોની મુલાકાત લઈ તેનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
- 3 જાતીય સમાનતા સંદર્ભે વિવિધ કાયદાઓ અને અમલ સંદર્ભે જુથ ચર્ચા કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 4 દશ કુટુંબની મુલાકાત લઈ જાતીય અસમાનતા માટેના જવાબદાર પરિબળોનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
- 5 વિવિધ જ્ઞાતિઓ, ધર્મના કાર્યકરો અને આગેવાનોની મુલાકાત લઈ જાતીય અસમાનતાનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 6 ધાર્મિક પુસ્તકો અને જાહેર માધ્યમોના સંદર્ભે જાતીય અસમાનતાનો સટીક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 7 જાતીય અસમાનતા સંદર્ભે પાઠ્ય પુસ્તકોની સટીક સમીક્ષાની નોંધ તૈયાર કરવી.
- 8 જાતીય સમાનતા સંદર્ભે શાળામાં થતી પ્રવૃત્તિઓનું મૂલ્યાંકન કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 9 પંચાયત નગરપાલિકા, વિધાનસભા, સંસદમાં મહિલા પ્રતિનિધીઓના પ્રમાણ સંદર્ભે સર્વે કરી મહિલાઓની સક્રિયતાનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. કાપડિયા કુંદનિકા,(1995). સાત પગાલ આકાશમાં, અમદાવાદ : નવભારત સાહિત્ય મંદિર પ્રકાશન.
2. ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ(1998). સ્ત્રી સમાનતા અને સશક્તિકરણ. મેન્યુઅલ, ગાંધીનગર : સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ઓફિસ, ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ.
3. ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ(2002). જાતીય સંવેદનશીલતા મેન્યુઅલ, ગાંધીનગર : સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ઓફિસ, ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ.
4. ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ(2001). માતા-શિક્ષક મંડળ રચના અને તાલીમ માર્ગદર્શિકા, અમદાવાદ : મેન્યુઅલ, સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ઓફિસ, ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ.

5. પટેલ આરતી વિ.(2011). તારુણ્ય શિક્ષણની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો, અમદાવાદ : રન્નાડે પ્રકાશન
6. પટેલ વિનુભાઈ અને કસ્વેકર આરતી(2004). સ્ત્રીભૃણ હત્યા અટકાવીએ, અમદાવાદ : સ્વાસ્થ્ય સેવા ટ્રસ્ટ.
7. સર્વ શિક્ષા અભિયાન અમલીકરણ માટેની રેખાકૃતિ(2002). એસ.એસ.એ., માનવ સંશોધન વિકાસ મંત્રાલય.
8. Kaswekar Aratee (2006) A Study of Gender Sensitivity of Primary School Teachers, Research Project, DPEP/SSA, Gujarat Council of Primary Education, Gandhinagar.
9. Clarifying Concepts (1995). Report of The National Workshop on Addressing Gender Disparities in DPEP, Technical Support Group, Educational Consultants, India.
10. Gender Sensitivity Training – Manual (1996). National Workshop, Udaipur.
11. Report of The Second Gender Coordinators Meeting Focus on Pedagogical Renewal Processes (1996). Technical Support Group, Educational Consultants India Ltd.
12. Woman's Equality and Empowerment Through Curriculum (2000). Trainers Training Manuel (Gender Perspective) DPEP, State Project Office, Gandhinagar.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EPC – 2	શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલા Drama & Art in Education	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
---------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – શિક્ષણમાં કલાનું મહત્ત્વ સમજે. – શિક્ષણમાં કલા સંગીત અને નાટકનો ઉપયોજન કરે. – શિક્ષણમાં સંગીત અને નાટકનું મહત્ત્વ સમજે. – સંગીત અને નાટ્ય દ્વારા થતા લાભને સમજે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	શિક્ષણમાં કલાની ભૂમિકા		25%
	1.1 કલા : સંકલ્પના, પ્રકારો 1.2 કલામાં હાથ, હૃદય અને મગજ વચ્ચે સંબંધ 1.3 કલા કૌશલ્યની વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગિતા	– ચર્ચા પદ્ધતિ – સ્વ અધ્યયન – અનુભવ	
2	શિક્ષણમાં સંગીત અને નાટકની ભૂમિકા		25%
	2.1 સંગીત અને નાટક : સંકલ્પના, પ્રકારો 2.2 સંગીત અને નાટકમાં હાથ, હૃદય, મગજનો સંબંધ 2.3 શિક્ષણકાર્યમાં સંગીત અને નાટકનું મહત્ત્વ	– પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
3	બાળકોના સર્જનાત્મક વિકાસમાં કલા, સંગીત અને નાટક		25%
	3.1 કલા, સંગીત અને નાટ્ય દ્વારા સ્વની સમજ 3.2 કલા, સંગીત અને નાટ્ય દ્વારા બાળકમાં સર્જનાત્મકતાનો વિકાસ 3.3 કલા, સંગીત અને નાટ્ય દ્વારા નિર્મિત સર્જનાત્મકતાના શિક્ષણમાં લાભલાભ	– કથન – પ્રોજેક્ટ કાર્ય – સ્વાધ્યાય	
4	કલાના વિભાગો		25%
	4.1 લલિત કલાઓ (સંકલ્પના અને પ્રકારો) 4.2 લલિતેર કલાઓ (સંકલ્પના અને પ્રકારો) 4.3 રંગ કલા અને કૌશલ્યો (સંકલ્પના અને પ્રકારો)	– કથન – પ્રોજેક્ટ કાર્ય – સ્વાધ્યાય	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 કોઈપણ એક પદ્ય કૃતિને અભિનય સહિત પ્રસ્તુત કરશે.
- 2 કોઈપણ એક ગદ્ય કૃતિને અભિનય સહિત પ્રસ્તુત કરશે.
- 3 સામાજિક સમસ્યાઓ વિષયક નાટક ભજવશે.
- 4 વિવિધ નાટકની સ્ક્રીપ્ટ તૈયાર કરશે.
- 5 પોતાનો સ્વઅનુભવોને નાટ્યાત્મક રૂપે રજૂ કરશે.
- 6 નિબંધ લેખન, પદ્યરચના, ચિત્ર, રંગપૂરણી અને કલે મોડલિંગ

સંદર્ભ સૂચિ

1. Renu(2011). Art education for the Development of the whole child. Kingston : Queens Uni.
2. Caroline and Joanna(2002). The Arts creativity and cultural Education London : Qualification and Curriculum Authooty.
3. Bemford and Michael(2012). The role of arts education in Enhancing school attractiveness.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 3.1	ગુજરાતી પદ્ધતિ Gujarati Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – માતૃભાષાના શિક્ષણકાર્યની વિભિન્ન પ્રયુક્તિઓની સંકલ્પના અને લાભલાભ સમજે. – માતૃભાષાના શિક્ષકાર્યમાં ઉપયોગી વિવિધ સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓ વિશે સમજે. – માતૃભાષા શિક્ષણમાં પ્રયોજાતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓના લાભલાભ સમજે. – માતૃભાષાના શિક્ષણકાર્યમાં ઉપયોગી શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવાની સજ્જતા મેળવે. – માતૃભાષા સંબંધિત સંસ્થા, વેબસાઈટ, સામાયિકોનો પરિચય મેળવે. – માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન અને તેના સાધનો વિશે જાણે. – ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણી દ્વારા આદર્શ પ્રશ્નપત્રની સંરચના કરવાની ક્ષમતા કેળવે.
----------------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	માતૃભાષા શિક્ષણનું આયોજન		25%
	1.1 પાઠ આયોજન સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને સોપાનો 1.2 તાસ આયોજન એકમ આયોજન વચ્ચેનો તફાવત 1.3 એકમ આયોજનની સંકલ્પના અને સોપાનો 1.4 છૂટા પાઠોનું આયોજન ગદ્ય, પદ્ય, વ્યાકરણ, લેખન 1.5 એકમ/પાઠ આયોજન ગદ્ય, પદ્ય, વ્યાકરણ	<ul style="list-style-type: none"> – કથન – પ્રશ્નોત્તરી – આદર્શવાચન – વાર્તાકથન 	
2	માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવતા ઉપકરણો		25%
	2.1 દ્રશ્ય સાધનો, શ્રાવ્ય સાધનો અને દ્રશ્ય – શ્રાવ્ય સાધનો 2.2 સ્વરૂપ અને ઉપયોગિતા – શબ્દકોશ – વિશ્વકોશ – ભીંતપત્ર – ચાર્ટ્સ – ભાષા પ્રયોગશાળા – કમ્પ્યુટર – ફ્લેશ કાર્ડ	<ul style="list-style-type: none"> – વ્યાખ્યાન – વાર્તાલાપ – નિદર્શન 	

3	માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓ (સંકલ્પના અને ઉપયોગિતા)		25%
	3.1 નાટયીકરણ 3.2 કવિસભા 3.3 અંક પ્રકાશન 3.4 વાર્તાલાપ 3.5 જોડણી સુધાર પ્રવૃત્તિ 3.6 શબ્દ રમત	– નિદર્શન – કથન – સ્વાધ્યાય	
4	માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન		25%
	4.1 આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો 4.2 નિબંધ પ્રકાર, લઘુ જવાબી અને અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો રચના, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ 4.3 પ્રશ્નપત્રની રચનામાં ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીની આવશ્યકતા અને સંરચના	– મુલાકાત – સ્વાધ્યાય – કમ્પ્યુટર અધારિત	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

નોંધ : પ્રશિક્ષણાર્થીએ અધ્યાપક દ્વારા સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય વ્યક્તિગત/જૂથમાં કરવાનું રહેશે.

- 1 માતૃભાષા સંબંધિત કોઈ એક સંસ્થા / વેબસાઈટ / બ્લોગ / સામયિકનો અભ્યાસ કરી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ દર્શાવતું ભીતપત્ર તૈયાર કરવું.
- 2 ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીને આધારે આદર્શ પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવું.
- 3 ભાષાશિક્ષણમાં પૂરક બને તેવી કોઈ એક સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિનું આયોજન-અમલીકરણ કરી તેની છણાવટ કરતો સચિત્ર અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 4 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું નાટક/વાર્તા/કાવ્યમાં રૂપાંતર કરવું.
- 5 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ/નાટયીકરણ કરવું.
- 6 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ/નાટયીકરણ/ગાન/પઠન કરી તેનું દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય મુદ્રણ કરવું.
- 7 કોઈ એક સાહિત્યકાર સાથે મુલાકાત કરી દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 8 માતૃભાષા શિક્ષણમાં ICTનો વિનિયોગ કરી શૈક્ષણિક અનુભવો વિશે વિગતે નોંધ તૈયાર કરવી.
- 9 માતૃભાષા સંબંધિત કોઈ કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ સિદ્ધ કરતો અહેવાલ લખવો.
- 10 માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી બની શકે તેવો હસ્તલિખિત / મુદ્રિત અંક પ્રકાશિત કરવો.
- 11 માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી બની શકે તેવાં કોઈ એક શૈક્ષણિક સાધનનું નિર્માણ કરવું.
- 12 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કાવ્યોનાં ગાન/પઠનનું ઓડિયો/વીડિયો સંકલન તૈયાર કરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. જોશી, ક. (1972). ગુજરાતી અધ્યાપનના સાંપ્રત પ્રવાહો (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : બાલગોવિંદ
2. ત્રિવેદી, વિ. (2010). ગુજરાતીમાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : શબ્દલોક
3. દવે, જ. (1982). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). વલ્લભ વિદ્યાનગર : સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી
4. રાવલ, ન.વી. અને અન્ય (2007). માતૃભાષાનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નીરવ
5. વ્યાસ, યો. (1999). પ્રાથમિક શાળામાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : પાર્શ્વ
6. સોની, ર. અને પટેલ, મ.હ. (1978). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). ઈડર : લેખકો
7. *एप्रा, म.* (2011). *भाषा शिक्षण सिद्धांत और प्रविधि. आगरा : केन्द्रिय हिन्दी संस्थान*
8. *जैन, म.* (1966). *अन्य भाषा शिक्षण. आगरा : हिन्दी प्रिन्टींग प्रेस*
9. *श्रीवास्तव,* (1979). *भाषाशिक्षण, नई दिल्ली : द मेकमिलन कंपनी*

शिक्षण विद्याशाखा : भक्तकवि नरसिंह महेता युनिवर्सिटी – जूनागढ

बी.एड. : द्विवर्षीय अभ्यासक्रम : सेमेस्टर –2

प्रश्नपत्र क्रमांक : EC – 4.1	हिन्दी पद्धति Hindi Method	कुल गुण : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-------------------------------	--

उद्देश्य

प्रशिक्षणार्थी.....	<ul style="list-style-type: none"> - हिन्दी भाषा के विभिन्न गुणों को प्राप्त करे । - हिन्दी इकाई को ज्यादा रसप्रद बनाने का प्रयास करे । - हिन्दी भाषा शिक्षा के विभिन्न कौशल्य को प्राप्त करे । - हिन्दी भाषा शिक्षा के उद्देश्य समझे । - हिन्दी भाषा शिक्षा के प्रविधिया एवं प्रयुक्तिया जाने । - प्रशिक्षणार्थी राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा का महत्त्व समझे ।
---------------------	--

अंकम क्रमांक	सैद्धांतिक कार्य	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया	गुणभार
१	शैक्षिक उपकरण – उपयोग एवं महत्त्व		25%
	१.१ पाठ्यपुस्तक १.२ शब्दकोश १.३ चार्ट-चित्र १.४ सामायिक १.५ फिल्म	<ul style="list-style-type: none"> - स्वाध्याय - शब्दरमत - निदर्शन - प्रदर्शन 	
२	आयोजन नियोजन		25%
	२.१ गद्य, पद्य, रचना एवम् व्याकरण के संदर्भ में तास एवम् इकाई योजना २.२ श्रवण, कथन, पठन एवम् लेखन कौशल्यो के विकास का महत्त्व एवम् प्रवृत्तियाँ २.३ निदानात्मक एवम् उपचारात्मक शिक्षा – संकल्पना	<ul style="list-style-type: none"> - स्वाध्याय - शब्दरमत - निदर्शन - प्रदर्शन - कसोटी 	
३	परिक्षण एवं मूल्यांकन		25%
	३.१ मूल्यांकन का महत्त्व एवं प्रकार ३.२ त्रिपरिमाण दर्शक सारणी एवम् संरचना	<ul style="list-style-type: none"> - स्वाध्याय - कसोटी 	
४	भाषा शिक्षक		25%
	४.१ भाषा शिक्षक की महत्ता ४.२ भाषाकीय सज्जता ४.३ व्यवसायिक योग्यता ४.४ क्षमता एवं प्रतिबद्धता	<ul style="list-style-type: none"> - स्वाध्याय - व्याख्या 	

प्रायोगिक कार्य (कोई अंक)

- 1 हिन्दी भाषा के विभिन्न स्वरूपों के उदाहरण खोज कर लाए ।
- 2 पाठ्यक्रममें निहित हिन्दी शिक्षा के उद्देश्य को प्रत्येक इकाई में से खोज कर नोंध तैयार करे ।
- 3 राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा के विकास के लिए विभिन्न अभ्यास में सहभागी बने ।

संदर्भ सूची

- 1 कृष्णविसिंग(2007). हिन्दी शिक्षण. जयपुर युनिवर्सिटी बुक हाउस
- 2 कौशिक.डी(1972) हिन्दी भाषा का शिक्षण. लुधियाना, शारदा ब्रधर्ष
- 3 गिरिराज औश्र नागर(1987) राष्ट्रभाषा की शिक्षा. बडौदा, आचार्य बुक डिपो
- 4 गुप्ता मनोरमा(1985). भाषा शिक्षक सिद्धांत और प्रविधि. आगरा : केन्द्रीय हिन्दी संस्थान
- 5 गुप्ता(2012). सीखने की विधियाँ दिल्ली कान्सेप्ट पब्लिशिंग प्रा. लि.
- 6 चक्रवर्ती(1994). भारत मे द्रश्यश्राव्य तकनीकी कोलकता, सुजीन्द्र कुमार प्रकाशन.
- 7 चुतर्वेदी(2012). हिन्दी शिक्षण मेरठ. आर लाल बुक डिपो
- 8 जैन एम(1967). अन्य भाषा शिक्षण आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर
- 9 नामदार(2006). सफल हिन्दी शिक्षण. दिल्ली, पुष्पांजली प्रकाशन
- 10 निरंजन कुमार(1981). माध्यमिक विद्यालयों में हिन्दी शिक्षण. जयपुर, राज ग्रथ अकादमी.
- 11 पाण्डेय एवं रामकमल (2007). हिन्दी संरचना. मैसुर, पद्मा इंटरप्राईझ
- 12 पाण्डेय, रामकमल एवं रागिनी(2007). पाठ संकल्पना शिक्षण और नियाजन. मैसुर, पद्मा इंटरप्राईझ.
- 13 पाठक एवं त्यागी.(1994). सफल शिक्षण एक कला. आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर
- 14 योगेन्द्र(2006). हिन्दी भाषा शिक्षण आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर
- 15 राणा(2004). आधुनिक हिन्दी शिक्षण व्यवस्था, आगरा, हर्ष प्रकाशन
- 16 शर्मा(1994). भाषा 9-र की शिक्षण विधियाँ और पाठ नियाजन, आगरा, विनोद पुस्तक मंदिर

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 3.2	અંગ્રેજી પદ્ધતિ English Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

To enable Student teachers to...	<ul style="list-style-type: none"> - Get familiarized with ELT materials - Develop skills to evaluate language competence - Understand the criteria of good English textbook. - Acquire necessary qualities of good teacher of English. - Review and study textbooks English. - Integrate technology in teaching
----------------------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	Lesson Planning & Procedure		25%
	1.1 Importance of Lesson Planning 1.2 Stray Lesson and Unit Lesson Planning In ELT	- Group Discussion and Presentation - Workshop	
2	Resources and Problems in ELT		25%
	2.1 Text Book : Importance and Various aspects of Reviewing a textbook 2.2 ELT Resources – Dictionary, Thesaurus, Electronic Media 2.3 Causes and remedies of the following ELT Problems. (1) Pronunciation (2) Syntax (3) Spelling (4) Handwriting	-Assignment - Group discussion and individual presentation	
3	Teaching of Composition		25%
	3.1 Teaching of Composition : Types of Composition (Oral-written, controlled – guided) 3.2 Forms of Composition (Story, Paragraph, Letter, Essay, Report Writing)	- Seminar	

4	Evaluation		25%
	<p>4.1 Evaluation : Concept and types (Oral-written) - Types of questions and their construction (Essay Type, Short Answer Type, Objective Type)</p> <p>4.2 (i) Essentials of a good question paper (ii) Preparing a Blueprint of a question paper</p>	<p>- Critical analysis - Group Discussion</p>	

Practical Work (Any One)

1	Trying out the Materials with group / pair work through Action Research
2	Writing the critical review of text book (Std. 8 to 10).
3	Organizing co-curricular activity like Simulation for teaching any language function of English and represent it to the class

REFERENCES

1.	Shrivastava, A. K. English Language Teaching : Methods, Tools & Techniques (2005, 1 st Ed.) Book enclave, Jaipur : Book enclave.
2.	Laurence. James C. (2007) Changing Role of Teachers in Education : Rajat Publication, New Delhi.
3.	Eastwood, John. (2004). Oxford Practice Grammar with answers. New York. : Oxford University Press.
4.	Yadav, R.N.S. Teaching of English : (2002) Abhishek Publications, Chandigarh.
5.	Dash, Neena & Dash, M. Teaching English As An Additional Language : (2007), ATLANTIC Publishers, New Delhi.
6.	Leech, Geoffrey & Svartvik, Jan. (2002). A Communicative Grammar of English. Delhi Pearson Education (Singapore) Pvt. Ltd.
7.	Natraj, S. (2005) Developing Communication Skills. A Handbook for Teachers & Learners of English, Vallabh Vidyanagar : Charutar Vidya Mandal
8.	Natraj, S. (2006) Learning to Teach. Vallabh Vidyanagar : Charutar Vidya Mandal.
9.	Palmar, Richard. (2003) The Good Grammar Guide. New York : Routledge Taylor & Francis Group
10.	Indian Institute of Publishing. (2004). 100 English Competency Tests. Chennai : Vijay Nocile Imprints Pvt. Ltd.
11.	Krishnaswamy, N. (2000). Teaching English Grammar : a modern guide to an interactive approach, Channai : T. R. Publications.
12.	Mishra, R. C. Lesson Planning: (2007) A.P.H Publishing Corporation, New Delhi.
13.	Sasikuar, V & Dhamija, P. V.(2003) Spoken English: Self-learning Guide to Conversation Practice. New Delhi : Tata McGraw-Hill Publishing Company Limited.
14.	Tickoo, M. L. (2003). Teaching and Learning English : A sourcebook for Teacher and Teacher-trainers. New Delhi : Orient Longman Private Limited.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 4.2	સંસ્કૃત પદ્ધતિ Sanskrit Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – જીવનમાં સંસ્કૃતનું મહત્ત્વ સમજે. – ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સંસ્કૃત શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજે. – ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સંસ્કૃત અધ્યાપનના હેતુઓ અને સિદ્ધાંતોની સમજ મેળવે. – સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરવાની ક્ષમતા મેળવે. – સંસ્કૃત એકમોને અનુરૂપ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીનો નિર્માણ અને ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે. – સંસ્કૃત વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી ભાષા પ્રયોગશાળા અંગે સમજણ અને કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.
----------------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	પાઠ આયોજન		25%
	1.1 ગદ્ય-પદ્ય અને વ્યાકરણના છૂટા અને એકમ પાઠોના આયોજન તેના સોપાનો અને ઉદાહરણો 1.2 સંસ્કૃતમાં નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ (સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને સોપાનોનું એકમ પાઠના સંદર્ભમાં)	– વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય – ચર્ચાસભા	
2	સંસ્કૃતમાં મૂલ્યાંકન		25%
	2.1 મૂલ્યાંકનનું મહત્ત્વ 2.2 પ્રશ્નપત્રની રચના અને આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો (બ્લ્યુ પ્રિન્ટ આધારિત) 2.3 વસ્તુલક્ષી કસોટી અને તેના પ્રકારો (1) જોડકાં (2) બહુવિકલ્પ (3) ખાલી જગ્યા (4) સબંધ ઘટાયક કસોટીઓ	– સેમિનાર – વ્યાખ્યાન – કમ્પ્યુટર દ્વારા	
3	પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો અને તેની સમીક્ષા		25%
	3.1 ધોરણ – 7, 8 અને 9ના પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તક અનુસાર પુસ્તકની સમીક્ષા 3.2 પુસ્તકના આંતરિક અને બાહ્ય લક્ષણો	– વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય	

4	વર્ગશિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ		25%
4.1	અનુલેખન, શ્રુત લેખન	– પ્રદર્શન	
4.2	વર્ગેતર પ્રવૃત્તિઓ (1) ભીતપત્રો (2) બાહ્ય પરીક્ષાઓ (3) રમત દ્વારા સંસ્કૃત શિક્ષણ (4) સંસ્કૃત સંભાષણ (5) સંસ્કૃત સામયિકોનો પરિચય (વધુમાં વધુ બે)	– વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય	
4.3	સંસ્કૃત સાહિત્યકારોનો પરિચય (1) કાલીદાસ (2) ભાસા (3) ભવભૂતિ		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	ભાષાકીય કૌશલ્યોના વિકાસ માટે સહ-અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન, ભાગીદારી તેમજ અહેવાલ પ્રસ્તુતીકરણ: વાદ-વિવાદ, અંતકડી, ભાષા ખેલ, સંવાદ શિબિર, પરિસંવાદ, વાતા, કથન, ગાન અથવા શ્લોક પઠન, જોકસ, પ્રદર્શન, પ્રશ્નમંચ, સંસ્કૃત પત્રિકા પ્રકાશન.
2	સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
3	ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાની મૂલાકાત લઈ સંસ્કૃતના પ્રચાર પ્રસાર માટેની પ્રવૃત્તિઓનું સર્વેક્ષણ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
4	કોઈ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની કલીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું.
5	વિવિધ ધોરણ માટે નિર્ધારિત સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકોમાં આપેલ પાઠ માટે જૂથમાં અલગ અલગ સ્વ-નિર્મિત સાધન સામગ્રી તૈયાર કરી પ્રદર્શન આયોજિત કરવું.
6	સંસ્કૃત ભાષા સંબંધિત કોઈ એક સંસ્થા / વેબસાઈટ / બ્લોગ / સામયિકનો અભ્યાસ કરી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ દર્શાવતું ભીતપત્ર તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

1.	મિતલ, एस. (2013). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણ, મેરઠ. આર. આર. લાલ બુક ડિપોબેગમ બ્રિજ રોડ.</i>
2.	સૈની, एस. (2007). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર-૩, યૂનિવર્સિટી બુક હાઉસ(પ્રા.) લિ. 79, ચૌડા રાસ્તા.</i>
3.	સપ્તાયા, આર. (1990). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણ, ચણ્ડીગઢ. હરિયાણા સાહિત્ય અકાદમી.</i>
4.	શર્મા, પી. (2006). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર, આસ્થા પ્રકાશન.</i>
5.	આકુવાલા, સી.કે. (1956). <i>સંસ્કૃત અભિનવ અધ્યાપન, અમદાવાદ. ભારત પ્રકાશન</i>
6.	આકુવાલા, સી.કે. (1966). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણની હેન્ડબુક, અમદાવાદ. અનડા પ્રકાશન</i>
7.	દે, જે.કે., ભોગાયતા, સી., અભ્યંકર, એસ., ચોટાલિયા, એમ. નકુમ, જી. અને વ્યાસ, બી. (2004). <i>સંસ્કૃત અધ્યાપન. પરિશીલન, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન</i>
8.	શર્મા, આર. एवं जैन, ए. (2005). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર, અવિષ્કાર પબ્લિશર્સ</i>
9.	પાડેય, આર. (2022). <i>સંસ્કૃત શિક્ષણ, આગરા-૨, વિનોદ પુસ્તક મન્દિર ૧</i>
10.	Apte D.G., (N.A.) <i>Teaching of Sanskrit, Bombay: Padma Publications.</i> Sharma, T.C. (2002), <i>modern method of language teaching, Published by Sarup sons.</i>

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 3.3	ગણિત પદ્ધતિ Mathematics Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	-----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – ગણિત મંડળ અને અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી પરિચિત થાય. – ગણિત શિક્ષણની સહાયક પ્રવૃત્તિઓ સમજે. – ગણિતમાં અનુબંધ કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે. – ગણિતના શૈક્ષણિક સાધનો અને સંદર્ભ સાહિત્યની જાકારી મેળવે. – ગણિત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનની પ્રક્રિયા જાણે.
---------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	પાઠ આયોજનનો વિકાસક્રમ		25%
	1.1 ગણિતના તાસ પાઠ અને એકમ પાઠ : સંકલ્પના અને તફાવત 1.2 તાસ પાઠના આયોજનના સોપાનો 1.3 એકમ પાઠના આયોજનની રૂપરેખા 1.4 બ્લ્યુપ્રિન્ટના આધારે આદર્શ પ્રશ્નપત્રની સંરચના	– મુલાકાત – કમ્પ્યુટર આધારિત – વ્યાખ્યાન	
2	ગણિત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ		25%
	(સંકલ્પના, અસરકારક બનાવવાના ઉપાયો અને લાભાલાભ) 2.1 વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ 2.2 પ્રકલ્પ પદ્ધતિ 2.3 સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ	– સ્વાધ્યાય – વ્યાખ્યાન	
3	મૂલ્યાંકન		25%
	3.1 મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના 3.2 મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાના સોપાનો 3.3 આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો 3.4 વિવિધ પ્રકારના મૂલ્યાંકન પ્રશ્નો : સંકલ્પના અને સંરચના તથા ઉદાહરણો (અ) નિબંધ પ્રકાર (બ) ટૂંકોત્તરી પ્રકાર (ક) વસ્તુલક્ષી : ખાલી જગ્યા, જોડકાં, બહુવિકલ્પ, સબંધ ઘટાયક 3.5 નિદાનાત્મક મૂલ્યાંકન અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ : અર્થ અને મહત્ત્વ	– જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – વ્યાખ્યાન	

4	ગણિત શિક્ષણમાં સમૃદ્ધિકરણ		25%
	4.1 દઢીકરણ અને વિહંગાવલોકન : સંકલ્પના અને વર્ગશિક્ષણમાં વિનિયોગ	– વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય	
	4.2 ગણિત મંડળ : અગત્ય અને પ્રવૃત્તિ		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	SVS કે જિલ્લા કક્ષાના ગણિત-વિજ્ઞાન પ્રદર્શનની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
2	સ્થાનિક કક્ષાના સાયન્સ સેન્ટરની મુલાકાત લઈ તેની ગણિતની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
3	ગ્રંથાલયની મુલાકાત લઈ ગણિતના સામયિકોના પરિચયાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
4	ગણિતના કોઈ એક એકમ માટે બ્લૂ પ્રિન્ટ આધારિત આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના કરી અજમાયશ કરવી.
5	કેન્દ્ર નિવાસ દરમિયાન ગણિત શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવું.
6	કમ્પ્યુટર તકનીકીનો ઉપયોગ કરી ગણિત વિષયમાં એક સાધન તૈયાર કરી તેનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1.	Devis Robert, B. Learning Mathematics.
2.	Marjoran, D.T.E. (1974). Teaching Mathematics. London : Heinemann Education Books Ltd.
3.	Sobel, Max and Maletsky (2 nd Ed. 2008) Teaching Mathematics. New Jercey : Prentice Hall.
4.	Wadhawa, Shalini (2000). Modern of Teaching. New Delhi : Sarup and sons, Ansari Road Dariya Gunj.
5.	રાવલ, એમ.એસ. (6 th Ed. 1971). ગણિત શિક્ષણ. આગરા : વિનોદ પુસ્તક મંદિર.
6.	સિધ, યોગેશકુમાર ઓર અર્ચનેશ શર્મા (2003). ગણિત શિક્ષણ-આધુનિક પદ્ધતિઓ. નઈ દિલ્હી :
7.	ઇ.પી.ઇ. પબ્લિસિંગ કોર્પોરેશન.
8.	ઓઝા, અને અંતાણી. ગણિત બિરબલ રાજકોટ : પ્રવણી પુસ્તક ભંડાર.
9.	જોશી, સેજપાલ, પરિખ, પટેલ અને નંદાણી. ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશિલન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ. પ્રકાશન.
10.	ભટ્ટ, પી.આર. ગણિતશાસ્ત્ર અધ્યાપન પદ્ધતિ (મોડ્યુલ, ભાગ-1, 2) અમદાવાદ : આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી.
11.	રાવલ, પટેલ અને પટેલ, (2009-10) ગણિતનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નિરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 4.3	વિજ્ઞાન પદ્ધતિ Science Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	----------------------------------	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – વિજ્ઞાન શિક્ષણની જૂથ અધ્યાપન પદ્ધતિઓ વિશે જાણે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. – વિજ્ઞાન વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી એવી સહાયક પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય મેળવે. – વિજ્ઞાન શિક્ષણ અને વિજ્ઞાન શિક્ષક સજ્જતા વિશે જાણે. – વિજ્ઞાન શિક્ષણની સંસ્થાઓ, સામયિકો તથા ગમ્મત સાથે જ્ઞાન મળે તેવી પ્રવૃત્તિઓ વિશે જાણે. – વિજ્ઞાન સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના, શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન (SCE) તથા મૂલ્યાંકનની યોગ્ય પ્રયુક્તિઓથી પરિચિત થાય. – વિજ્ઞાનમાં આદર્શ પ્રશ્નપત્રની રચના કરે તેમજ વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરે.
---------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	પાઠ આયોજનનો વિકાસક્રમ		25%
	1.1 તાસ પાઠ આયોજન (સંકલ્પના, સોપાનો) 1.2 તાસ પાઠ આયોજનનું માળખું 1.3 એકમ પાઠ આયોજન 1.4 બ્લ્યુપ્રિન્ટના આધારે આદર્શ પ્રશ્નપત્રની સંરચના	– સ્વાધ્યાય – મુલાકાત	
2	વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ		25%
	(સંકલ્પના, અસરકાર બનાવવાના ઉપાયો અને લાભાલાભ) 2.1 વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ 2.2 નિદર્શન પદ્ધતિ 2.3 પ્રયોગ પદ્ધતિ	– સ્વાધ્યાય – વ્યાખ્યાન – ચર્ચાસભા	

3	મૂલ્યાંકન		25%
	3.1 પ્રશ્ન પ્રકાર : સંકલ્પના, સંરચના અને ઉદાહરણ (અ) નિબંધલક્ષી (બ) લાઘુજવાબી (ક) વસ્તુલક્ષી : ખાલી જગ્યા, જોડકા, બહુવિકલ્પ, સબંધ ઘટાયક, વર્ગીકરણ 3.2 બ્લ્યુપ્રિન્ટની સંરચના 3.3 આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો 3.4 વિજ્ઞાનમાં પ્રાયોગિક પરીક્ષા (હેતુઓ, આયોજન)	– કમ્પ્યુટર આધારિત – વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય	
4	વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સહાયક પ્રવૃત્તિઓ અને સંદર્ભ		25%
	4.1 વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા : મહત્ત્વ, આયોજન અને જાળવણી 4.2 પ્રવૃત્તિ : વિજ્ઞાન મંડળ, વિજ્ઞાન મેળા, ક્ષેત્ર પર્યટન, આકાશ દર્શન (પૂર્વ તૈયારી, આયોજન અને મહત્ત્વ સંદર્ભે પ્રવૃત્તિઓ) 4.3 સંદર્ભ : પ્રયોગ નોંધપોથી, વિજ્ઞાન સામયિકો (પ્રાથમિક પરિચય અને મહત્ત્વ)	– મુલાકાત – પ્રદર્શન – વ્યાખ્યાન – સ્વાધ્યાય	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	SVS કે જિલ્લા કક્ષાના વિજ્ઞાન પ્રદર્શનની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
2	વિજ્ઞાન સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
3	વિજ્ઞાનના આંતરશાખાઓ (ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર તથા જીવવિજ્ઞાન) સાથે અનુબંધ અંગે કાર્યશાળા યોજી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
4	સ્થાનિક કક્ષાના સાયન્સ સેન્ટરની મુલાકાત લઈ તેની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
5	ગ્રંથાલયોની મુલાકાત લઈ વિજ્ઞાનના સામયિકોનો પરિચયાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
6	વિજ્ઞાનના કોઈ એક એકમ માટે બ્લ્યુ પ્રિન્ટ આધારિત આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના કરી અજમાયશ કરવી.
7	કેન્દ્ર નિવાસ દરમિયાન વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1.	Dasgupta D.N. (1 st Ed. 2004). Effective Teaching Techniques. Jaipur : Avavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta.
2.	Barry, and Johnson (1964). Classroom Group Behavior. New Yourk : Macmillan.
3.	Charistian, Jyoti (1984). Clasroom Group Dynamics Meerut : Anu Book.

4. BRUCE JOYCE, MARSHA WELL and EMILY CAHOUN (8TH Edition) A Models of TEACHING. New Delhi : Prentice-hall of India Private Limited.
5. કાઠીઆ, એમ. (1986). નાટયીકરણ દ્વારા વર્ગ-શિક્ષણ. મોડાસા : શ્રી બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન.
6. દવે, જયેન્દ્ર અને અન્ય (1982) અધ્યયન – અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
7. દેસાઈ, ધનવંત (સં). (1962). નૂતન શિક્ષણ ગ્રંથમાળા અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કંપની.
8. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (ચોથી આવૃત્તિ 2009) સમાજવિજ્ઞાનું અભિનવ અધ્યયન. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન.
9. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (પ્રથમ આવૃત્તિ 2013) સામાજિક વિજ્ઞાન અધ્યાપન પદ્ધતિ અને વિષયવસ્તુ, અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ

બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 3.4	સામાજિક વિજ્ઞાન પદ્ધતિ Social Science Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – ઉમદા શિક્ષણકાર્યમાં આયોજનની અગત્ય સમજે. – તાસપાઠ અને એકમપાઠની તુલનાનું કૌશલ્ય કેળવે. – શિક્ષણમાં જુદા જુદા વિષયોનો સારો સમન્વય સારી રીતે થાય તેની સમજણ કેળવે. – સમવાય શિક્ષણની સમજ કેળવે. – શિક્ષણનાં ઉમદા ગુણો અને તેની ક્ષમતાઓને સમજે. – શિક્ષકમાં વિષયની સારી સજ્જતા કેળવાય તે સમજે. – શિક્ષક માટે ક્રિયાત્મક સંશોધનનું મહત્ત્વ સમજે. – શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનનું ઉમદા મહત્ત્વ સમજે. – પ્રશ્નપત્રનાં જુદા જુદા લક્ષણો કેળવે.
---------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	પાઠ આયોજનનો વિકાસ		25%
	1.1 તાસ પાઠ આયોજન 1.2 એકમપાઠ આયોજન 1.3 તાસપાઠ આયોજન અને એકમપાઠ આયોજનની તુલના	– પરિસંવાદ – ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	
2	સામાજિક વિજ્ઞાનનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ		25%
	2.1 અનુબંધનો અર્થ અને સંકલ્પના 2.2 સામાજિક વિજ્ઞાનનો અર્થશાસ્ત્ર સાથેનો અનુબંધ 2.3 સામાજિક વિજ્ઞાનનો ગણિત સાથેનો અનુબંધ 2.4 સામાજિક વિજ્ઞાનનો વિજ્ઞાન સાથેનો અનુબંધ 2.5 સામાજિક વિજ્ઞાનનો કલા સાથેનો અનુબંધ	– વ્યાખ્યા – જૂથ ચર્ચા – પ્રોજેક્ટ	
3	સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડ અને શિક્ષકનાં ગુણો અને વ્યાવસાયિક ક્ષમતાઓ		25%
	3.1 સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડ : મહત્ત્વ અને સજાવટ 3.2 સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષકના ગુણો 3.3 વિષયવસ્તુની સજ્જતા 3.4 વિશિષ્ટ કૌશલ્યો	– પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા – ક્રિયાત્મક સંશોધન – સ્વાધ્યાય	

4	સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન		25%
4.1	મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ	– વ્યાખ્યાન	
4.2	પ્રશ્નના પ્રકારો : સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને સંરચના – નિબંધલક્ષી પ્રશ્નો – લઘુજવાબી પ્રશ્નો – વસ્તુલક્ષી પ્રશ્નો (જોડકાં, બહુવિકલ્પ, ખાલી જગ્યા, સબંધ ઘટાયક)	– ચર્ચા – સ્વાધ્યાય – પ્રોજેક્ટ	
4.3	બ્લ્યુ પ્રિન્ટની સંરચના		
4.4	આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો		

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 મોરારજી દેસાઈ સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
- 2 આદિવાસી સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
- 3 ઈતિહાસ સંસ્કૃતિ સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
- 4 ગ્રંથાલયોની મુલાકાત લઈ સામાજિક વિજ્ઞાનના સામયિકોની પરિચયાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
- 5 સામાજિક વિજ્ઞાનના કોઈ એક એકમ માટે બ્લ્યુ પ્રિન્ટ આધારિત આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના કરી અજમાયશ કરવી.
- 6 કેન્દ્ર નિવાસ દરમિયાન સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta D.N. (2004). Effective Teaching Techniques. Jaipur : Avavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta.
2. ત્રિપાઠી, મધુસુદન. (2007) શિક્ષણ તકનિકી ઔર પ્રબંધ. નર્ડ દિલ્લી : ઓમેગા પ્રકાશન, આખારી રોડ, દરિયા ગંજ.
3. કાઠીઆ, એમ. (1986). નાટ્યીકરણ દ્વારા વર્ગ-શિક્ષણ. મોડાસા : શ્રી બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન.
4. દવે, જયેન્દ્ર અને અન્ય (ત્રીજી આવૃત્તિ) (2004) અધ્યયન અને અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
5. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ (પાંચમી આવૃત્તિ 2009) સમાજવિજ્ઞાનું અભિનવ અધ્યયન. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન.
6. પંડયા, પ્રતાપરાય અને અન્ય (2007) સામાજિકવિદ્યાનું આદર્શ અધ્યાપન. અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ્. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર – 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 4.4	અર્થશાસ્ત્ર પદ્ધતિ Economics Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	--	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – શિક્ષણમાં છૂટાતાસના મહત્ત્વને સમજે. – શિક્ષણમાં એકમતાસના મહત્ત્વને સમજે. – શિક્ષણમાં વાર્ષિક આયોજનનું મહત્ત્વ સમજે. – અધ્યયનમાં જુદા જુદા વિષયોના અનુબંધો વિશે સમજે. – અધ્યયનમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન વિશે સમજે. – અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષકની વિશિષ્ટતાઓ વિશે સમજે. – અધ્યાપનમાં નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્ય વિશે સમજે. – અધ્યાપનમાં મૂલ્યાંકન કાર્ય વિશે સમજે. – શિક્ષણમાં પ્રશ્નોના મહત્ત્વ વિશે સમજે.
----------------------------	---

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનના પાઠ આયોજન		25%
	1.1 તાસનું આયોજન	– વ્યાખ્યાન	
	1.2 એકમપાઠનું આયોજન	– ચર્ચા	
	1.3 વાર્ષિક આયોજનની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ	– ટીમ ટીચિંગ	
	1.4 તાસપાઠ અને એકમપાઠ વચ્ચેનો તફાવત		
2	અર્થશાસ્ત્રનો અન્ય વિષય સાથે અનુબંધ		25%
	2.1 અનુબંધ, અર્થ અને સ્વરૂપ : ભૂગોળ, ગણિત, સમાજશાસ્ત્ર, રાજનીતિ શાસ્ત્ર સાથેનો અનુબંધ	– પરિસંવાદ – જૂથ ચર્ચા – સ્વાધ્યાય	

3	અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષકની વિશિષ્ટતાઓ અને નિદાન ઉપચાર કાર્ય		25%
	3.1 અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષકની શૈક્ષણિક લાયકાત, ગુણો અને કોશલ્યો 3.2 નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્યનો અર્થ અને તફાવત 3.3 વર્ગવિનિયોગ વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબત	– વ્યાખ્યાન – ચર્ચા – ટીમ ટીચિંગ	
4	અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન		25%
	4.1 મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના, હેતુઓ, સોપાનો, રીતો 4.2 પ્રશ્નોના પ્રકાર : સંકલ્પના, રચના અને મહત્ત્વ – નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો – ટૂંકોત્તરી પ્રકારના પ્રશ્નો – અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો : ખાલી જગ્યા, ખરાખોટાં, જોડકાં કસોટી, બહુવિકલ્પ કસોટી 4.3 બ્લ્યુ પ્રિન્ટ આધારિત પ્રશ્નપત્ર સંરચના 4.4 આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો	– વ્યાખ્યાન – ચર્ચા – ટીમ ટીચિંગ	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1	Running of school cooperative store
2	School magazine with a section deroled to economics.

સંદર્ભ સૂચિ

1.	Dr. Shashtri J. and Others. Adhyayan – Adhyayan Prauctione shaikshnik Mapan ane Mulyacan.
2.	Patel Vinubhai. Econoics nu Adhyapan. Anand Book Depo, Ahmedabad.
3.	Parikh Ghanshyam, Arthshastra Shikshan Padhatti, Navdeep, Prakashan Gruh, Ahmedabad.
4.	Tyagi Gurucharandas. Arthshastra Shikshan, Vinod Pustak Mandir, Agra.

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 3.5	નામાના મૂળતત્ત્વો પદ્ધતિ Accountancy Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	--	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	<ul style="list-style-type: none"> – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણનું આયોજન વિશે સમજે. – અધ્યાપન કાર્યમાં શિક્ષણમાં સુધારણા પ્રવૃત્તિઓ વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષકના ગુણો, કૌશલ્યો, શૈક્ષણિક લાયકાત વિશે સમજે. – અધ્યાપન કાર્યમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન વિશે સમજે. – નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન વિશે સમજે.
----------------------------	--

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણકાર્યનું આયોજન અને શિક્ષક		40%
	1.1 પાઠ આયોજનની – સંકલ્પના, મહત્ત્વ, પ્રકારો 1.2 તાસાપાઠ – સંકલ્પના અને આયોજન 1.3 એકમપાઠ – સંકલ્પના અને આયોજન 1.4 તાસપાઠ અને એકમપાઠ વચ્ચેનો તફાવત 1.5 જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત, ગુણો, કૌશલ્યો	– જૂથ ચર્ચા	
2	નામાનાં મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણમાં સુધારણા પ્રવૃત્તિઓ		25%
	2.1 દઢીકરણ 2.2 પુનરાવલોકન 2.3 દઢીકરણ અને પુનરાવલોકન વચ્ચેનો તફાવત 2.4 નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્ય	– જૂથ ચર્ચા	
3	મૂલ્યાંકન		35%
	3.1 મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના, હેતુઓ અને સોપાનો 3.2 પ્રશ્નોના પ્રકાર : સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને સંરચના – નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો – ટુંકોતરી પ્રકારના પ્રશ્નો – અનાત્મકલક્ષી પ્રશ્નો : ખાલી જગ્યા, ખરાખોટા જોડકા કસોટી, બહુવિકલ્પ કસોટી 3.3 આદર્શ પ્રશ્નપત્ર સંરચના માટે બ્લ્યુ પ્રિન્ટની રચના તથા આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો	– જૂથ ચર્ચા	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. Teach any one unit of Accountancy using teaching methodology.
2. Evaluate any one text book of std 11/12.
3. Prepare question paper on the basis of blue print in any one unit of accountancy.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Lewis D. : Methods of Teaching Book Keeping, South Western Publishing Cincinnati, 1995.
2. Pillei J. : Effective Teaching, Madurai University, Madurai, 1985.
3. Dhand : Techniques of Teaching. Ashish Publication, (Harry) New Delhi, 1990.
4. Lay E.J.S. Encyclopedia of modern methods of teaching, Anmol Publishing Pvt. Ltd., New Delhi. 1990.
5. Sharma, R.A. Technology of Teaching International Publishing House, Meerut, 1985
6. Wittich, Walter Arno and Schuller, Charles Financias – Audio – Visual Materials – Their Nature and use, Harpe and Row Publisher, New Yourk, 1966.
7. બી. આર. ચૌધરી અને અન્ય : નામાનાં મૂળતત્ત્વોનું અધ્યાપન, ધવલ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
8. ડૉ. કે. જી. કાછિયા : નામાનાં મૂળતત્ત્વોની અધ્યાપન પદ્ધતિ, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી.
9. પ્રા. મહેશ યાજ્ઞિક, વાણિજ્ય અધ્યાપનનું પરિશીલન, બી. એસ. શાહ.
10. ડૉ. માલસિંહ ઝાલા તથા અન્ય પ્રકાશન
11. પ્રા. મોહનભાઈ પ્રજાપતિ : નામાનાં મૂળતત્ત્વો ધોરણ-૧૧ માટે, બી. એસ. શાહ પ્રકાશન
12. પ્રા. ટી. જે. રાણા : નામાનાં મૂળતત્ત્વો ધોરણ-૧૨ માટે, બી. એસ. શાહ એન્ડ સન્સ, અમદાવાદ
13. પ્રા. વી. એસ. દલાલ : નામાનાં મૂળતત્ત્વો (ધોરણ ૧૧ અને ૧૨) સી. જમનાદાસ એન્ડ કું., અમદાવાદ
14. પ્રા. મોહનભાઈ એસ. પ્રજાપતિ : વાણિજ્ય ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશીલન, બી. એસ. શાહ. પ્રકાશન, અમદાવાદ
15. ડૉ. હરિશભાઈ તપોધન, પ્રા. ભગવાનભાઈ પટેલ : વાણિજ્ય ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશીલન
16. પ્રા. મોહનભાઈ પ્રજાપતિ : બી. એમ. શાહ, અમદાવાદ

શિક્ષણ વિદ્યાશાખા : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી – જૂનાગઢ
બી.એડ. : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર –2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EC – 4.5	વાણિજ્ય વ્યવસ્થા પદ્ધતિ Org. of Com & Management Method	કુલ ગુણ : 50 Credit : 3 Hours : 45
----------------------------------	---	--

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	1	વાણિજ્ય વિષયના ધ્યેયો સમજે
	2	વાણિજ્ય વિષયના હેતુઓ સમજે
	3	વાણિજ્યના અધ્યાપનકાર્યમાં શિક્ષણનું આયોજન વિશે સમજે
	4	વાણિજ્ય શિક્ષણની પદ્ધતિઓ વિશે જાણો

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	વાણિજ્ય વ્યવસ્થાના શિક્ષણ કાર્યનું આયોજન અને શિક્ષક		40%
	1.1 પાઠ આયોજનનું મહત્ત્વ 1.2 તાસપાઠની સંકલ્પના, સોપાનો, લાભ, મર્યાદા 1.3 તાસપાઠનું આયોજન 1.4 એકમપાઠની સંકલ્પના, સોપાનો 1.5 તાસપાઠ અને એકમપાઠ વચ્ચેનો તફાવત 1.6 શિક્ષકની જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત, ગુણો અને કૌશલ્ય	– આગમન–નિગમન – વ્યાખ્યાન – ઉદાહરણ	
2	પાઠ્યપુસ્તક અને સુધારણા		25%
	2.1 અગત્ય 2.2 સારા પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો 2.3 પાઠ્યપુસ્તકનું વિવેચન 2.4 વાણિજ્ય વિષયનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ (અર્થશાસ્ત્ર, નાણુ, બેન્કિંગ, એસ.પી.) 2.5 પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમની સંકલ્પના અને તુલના	– ચર્ચાસભા – ઉદાહરણ	
3	મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણ		35%
	3.1 પ્રશ્ન પ્રકાર : નિબંધ, ટૂંકોત્તરી, અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નોની સંકલ્પના, અગત્ય, મર્યાદા, બંધારણ 3.2 આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો 3.3 ત્રિ-પરિમાણ દર્શક સારણીનાં આધારે પ્રશ્નપત્રની રચના 3.4 નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ કાર્ય મહત્ત્વ, વર્ગ વિનિયોગ, ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો	– વ્યાખ્યાન – ચર્ચાસભા	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- 1 વિઝીટ બેંક, કંપની, ભાગીદારી પેઢીની મુલાકાત.
- 2 કોર્મશીયલ યુનિટ અંગેનું એમ.એસ.પાવરપોઈન્ટ પ્રેઝન્ટેશન તૈયાર કરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

- 1 ખાન, એમ.એસ. કોર્મસ એજ્યુકેશન, ન્યુ દિલ્હી, સ્ટ્રીટીંગ પબ્લિકેશન પ્રા. લિ.
- 2 સરિફ ખાન, મોહ. ઘ ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, ન્યુ દિલ્હી, સ્ટ્રીટીંગ પબ્લિકેશન પ્રા. લિ.
- 3 ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, સીમા રાવ, અનોમલ પબ્લિકેશન, ન્યુ દિલ્હી.
- 4 ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, અ પ્રેક્ટિકલ એપોચ, જે. સી. અગ્રવાલ, વિકાસ પબ્લિકેશન હાઉસ પ્રા. લિ., ન્યુ દિલ્હી.
- 5 ટિચિંગ ઓફ કોર્મસ, રેણુ ગુપ્તા, સિપ્રા પબ્લિકેશન, દિલ્હી,

વિષયવસ્તુ અભ્યાસક્રમ School Subject (SSC)

વિષય	સેમેસ્ટર - 1	સેમેસ્ટર - 2	સેમેસ્ટર - 4
ગુજરાતી	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 1 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 1 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી પાઠ 1 થી 12 પાઠ વ્યાકરણ પરિ. 1 મુજબ
હિન્દી	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 2 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 2 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી પાઠ 1 થી 12 પાઠ વ્યાકરણ પરિ. 2 મુજબ
સંસ્કૃત	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 3 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 3 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી પાઠ 1 થી 10 પાઠ વ્યાકરણ પરિ. 3 મુજબ
અંગ્રેજી	ધોરણ - 7નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 4 મુજબ	ધોરણ - 8 નાં સેમે. - 1 અને 2 વ્યાકરણ પરિ. 4 મુજબ	ધોરણ - 9માંથી યુનિટ 1 થી 6 અને 1 અને 2 કાવ્ય વ્યાકરણ પરિ. 4 મુજબ
ગણિત	ધોરણ - 7 (સેમ-1) Ch - 5 સમાંતર રેખાઓ Ch - 6 બહુપટ્ટીઓ ધોરણ - 7 (સેમ-2) Ch - 1 ધાત ધાતાંક Ch - 2 સાદું વ્યાજ ધોરણ - 8 (સેમ-1) Ch - 2 સંમેય ધાતાંક Ch - 6 ચતુષ્કોણ ધોરણ - 8 (સેમ-2) Ch - 3 કામ અને મહેનતાણું Ch - 4 અવયવીકરણ-1	ધોરણ - 9 Ch - 1 ગણક્રિયા Ch - 3 બહુપટ્ટી Ch - 5 દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણ Ch - 11 સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ અને ત્રિકોણના ક્ષેત્રફળ Ch - 12 વર્તુળ Ch - 14 હેરોનનું સૂત્ર Ch - 15 પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ Ch - 16 આંકડાશાસ્ત્ર	ધોરણ - 10 Ch - 3 દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણ - યુગ્મ Ch - 4 દ્વિઘાત સમીકરણ Ch - 5 સમાંતર શ્રેણી Ch - 6 ત્રિકોણની સમરૂપતા Ch - 7 સમરૂપતા અને પાયથાગોરસ Ch - 9 ત્રિકોણમિતી Ch - 13 વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ
વિજ્ઞાન	ધોરણ - 7 (સેમ-1) Ch - 1 ચુંબકના ગુણધર્મો Ch - 7 ગતિ, બળ અને ઝડપ ધોરણ - 7 (સેમ-2) Ch - 7 તત્વ-સંયોજન-મિશ્રણ Ch - 12 પોષણશ્રેણી અને આહારકડી ધોરણ - 8 (સેમ-1) Ch - 3 આધુનિક ખેતી Ch - 5 ચેતાતંત્ર અને અંતઃસ્ત્રાવીગ્રંથિ ધોરણ - 8 (સેમ-2) Ch - 2 આણ્વિક રચના Ch - 5 પ્રજનનતંત્ર અને ઉત્સર્જનતંત્ર	ધોરણ - 9 ભાગ - 1 Ch - 3 ગુરુત્વાકર્ષણ બળ Ch - 5 પરમાણુ બંધારણ Ch - 8 પ્રાણીપેશી Ch - 9 આપણે શા માટે માંદા પડીએ છીએ ? ધોરણ - 9 ભાગ - 2 Ch - 2 તરંગગતિ અને ધ્વનિ Ch - 5 રાસાયણિક પ્રક્રિયા Ch - 7 સજીવોમાં વિવિધતા - 2 Ch - 8 નૈસર્ગિક સંપત્તિ	ધોરણ - 11 Ch - 2 પ્રકાશ : પરાવર્તન અને વક્રિભવન Ch - 4 વિદ્યુત Ch - 6 ભ્રમ્માંડ Ch - 7 એસિડ બેઈઝ અને ક્ષાર Ch - 11 કાર્બનિક સંયોજન Ch - 13 સજીવોમાં વહન, પરિવહન અને ઉત્સર્જન Ch - 16 આનુવંશિકતા અને ઉત્ક્રાંતિ Ch - 18 નૈસર્ગિક સ્ત્રોતોની જાળવણી

સામાજીક વિજ્ઞાન	ઘોરણ - 7 સેમે. - 1 માંથી 1, 2, 4, 5, 6 સેમે. - 2 માંથી 1, 2, 4, 5, 9	ઘોરણ - 8 સેમે. - 1 માંથી 1, 2, 4, 5, 6 સેમે. - 2 માંથી 1, 2, 3, 5, 6	ઘોરણ - 9 પાઠ - 1, 2, 3, 5, 6, 13, 15, 16, 17, 18
નામાના મૂળત વો	ઘોરણ - 11 ભાગ - 1	ઘોરણ - 11 ભાગ - 2 પ્રકરણ - 1, 2, 3, 5, 8, 11	ઘોરણ - 12 ભાગ - 1 પ્રકરણ - 1,3 ભાગ - 2 પ્રકરણ - 1,4,5,6
અર્થશાસ્ત્ર	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 1 થી 5	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 6 થી 11	ઘોરણ - 12 પ્રકરણ - 1 થી 6
વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 1 થી 6	ઘોરણ - 11 પ્રકરણ - 7 થી 11	ઘોરણ - 12 પ્રકરણ - 1 થી 7

નોંધ :

1. ઘોરણ - 7, 8, 9, 10, 11 અને 12નો અભ્યાસક્રમ એટલે પ્રત્યેકમાં સમગ્ર વર્ષનો બંને સેમેસ્ટર/ભાગનો અભ્યાસક્રમ સમજવો અને જ્યાં પ્રકરણનો ઉલ્લેખ કરેલ છે ત્યાં જે-તે પ્રકરણ જ ગણવા.
2. ભાષાનાં વિષયોમાં પરિશિષ્ટ મુજબનો વ્યાકરણનો સમાવેશ કરવો.
3. ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ - ગાંધીનગર દ્વારા અભ્યાસક્રમમાં ફેરફાર થતાં બી.એડ્. સેલ્ફ સ્ટડી કોર્ષના અભ્યાસક્રમમાં ફેરફારને અવકાશ રહેશે.

પરિશિષ્ટ – ૧
ગુજરાતી વિષયવસ્તુ

✿ પ્રશ્નપત્ર – કુલ ગુણ – 35 = વિષયવસ્તુ – 25 ગુણ + લેખન તથા વ્યાકરણ – 10 ગુણ

નોંધ : પૂરક વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન

✿ સેમેસ્ટર – I

- સમાનાર્થી અને વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો
- જોડણી
- સંયોજકો
- શબ્દકોશ અનુસાર શબ્દનો ક્રમ
- વિરામચિહ્નો
- શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ
- સંજ્ઞા અને તેના પ્રકારો
- અર્થવિસ્તાર / વિચાર વિસ્તાર

✿ સેમેસ્ટર – II

- દ્વિવચક અને સ્વાનુકારી શબ્દો
- સર્વનામ અને તેના પ્રકારો
- વિશેષણ અને તેના પ્રકારો
- સમાસ અને તેના પ્રકારો
- મુદ્દા પરથી વાર્તાલેખન અને શીર્ષક

✿ સેમેસ્ટર – III

- રૂઢીપ્રયોગો અને કહેવતો
- વાક્ય અને તેના પ્રકારો
- પદ્ધતિ અને પદ-સંવાદ
- અલંકાર અને તેના પ્રકારો
- નિબંધલેખન

परिशिष्ट - २
हिन्दी विषयवस्तु

✿ पाठ्यपुस्तक गुण : २५

व्याकरण और लेखन : १०

सत्र - १	कक्षा - ७	(प्रथम और द्वितीय सत्र)
सत्र - २	कक्षा - ८	(प्रथम और द्वितीय सत्र)
सत्र - ३	कक्षा - ९	(प्रथम और द्वितीय सत्र)

स्व-अध्ययन विभाग से प्रश्नों का समावेश न करे ।

✿ सेमेस्टर - १

- हिज्जे शुद्ध कीजिये
- शब्दकोश अनुसार शब्दकम
- मुहावरे और कहावते
- लिंग और वचन
- संज्ञा (अर्थ एवं भेद)
- समानार्थी - विरुद्धार्थी शब्द
- प्रारूप के आधार - कहानी लेखन

✿ सेमेस्टर - २

- शब्दसमूह के लिए एक शब्द
- विशेषण
- सर्वनाम
- उपसर्ग
- प्रत्यय

✿ सेमेस्टर - ३

- विरामचिह्न
- क्रिया के काल
- कारक
- कर्तृवाचक संज्ञा / भाववाचक संज्ञा
- समास
- निबंधलेखन / अहवाल (रिपोतार्ज)

परिशिष्ट – ३
संस्कृत विषयवस्तु

✱ प्रश्नपत्र – कुल गुण – 35 = विषयवस्तु – 25 गुण + लेखन तथा व्याकरण – 10 गुण

नोंध : पूरक वाचन अने स्व-अध्ययनमांथी प्रश्नो पूछवा नही.

गुजराती व्याकरण अने लेखन

✱ सेमेस्टर – I

- वर्तमान परस्मैपदना रूपो
- प्रश्न वाक्यो
- अकवचन / बहुवचन
- संधी – जोडो अने छोडो
- समय
- संख्या – १ थी ५०

✱ सेमेस्टर – II

- भूतकाल / भविष्यकाल
- धातुना रूपान्वावो
- क्रियापद आधारित शब्दो
- प्रश्नवाक्य अनावो
- समानार्थी / विरुद्धार्थी
- शब्दो परथी वाक्य अनावो
- संधी
- अव्यय
- संबंधक भूतकृत – उत्वर्थ, विद्यर्थ
- समय
- संख्या १ थी १००
- वर्षापट
- विभक्ति परियय
- सर्वनाम
- नामपद / क्रियापद
- पुरुष – वचन
- गण परियय – प्रथम त्रण समू' १, ४, ६ अने १०
- सामासिक शब्दो

✱ सेमेस्टर – III

अभ्यास – ४ थी ७

पाठ – १ थी १०

परिशिष्ट – ४
ENGLISH CONTENT

✿ **SEMESTER – 1**

- STANDARD 7 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS
(20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMER AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS
(QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - ◆ PAPER OF SPEECH
 - ◆ PUNCTUATION
 - ◆ ARTICLES
 - ◆ TYPES OF PRONOUNS
 - ◆ TENSES
 - ◆ WORD FORMATION
 - ◆ QUESTION TAG
- COMPOSITION POINTS
 - ◆ DILOGUE WRITING
 - ◆ COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)
 - ◆ LETTER WRITING

✿ **SEMESTER – 2**

- STANDARD 8 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS
(20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS
(QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - ◆ CONJUNCTIONS
 - ◆ ACTIVE-PASSIVE VOICE
 - ◆ MODAL AUXILIARIES
 - ◆ PREPOSITION
 - ◆ CAUSAL VERBS
 - ◆ DEGREES OF COMPARISON
- COMPOSITION POINTS
 - ◆ ESSAY WRITING
 - ◆ STORY WRITING
 - ◆ COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

✿ **SEMESTER – 3**

- STANDARD 9 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS
(20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS
(QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - ◆ DIRECT – INDIRECT SPEECH
 - ◆ CLAUSES AND PHRASES
 - ◆ TRANSFORMATION OF SENTENCES
 - ◆ SYNTHESIS
- COMPOSITION POINTS
 - ◆ APPLICATION WRITING
 - ◆ REPORT WRITING
 - ◆ COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)